

«Ez dugu kontuan hartzen gobernua Parlamentutik sostengatzea»

EH Bilduko Nafarroako Gobernurako hautagaia da. 2002tik Sakanako Mankomunitateko gerentea da, baina iragan irailean eszedentzia hartu zuen hauteskundeetan burubelarri jarduteko. 1961ean Tafallan jaioa, abokatu lanetan aritu da urte luzez. HBko parlamentaria izan zen 1991tik 1997ra, honen Mahai Nazionaleko auziagatik espetxeratu zuten arte.

| XABIER LETONA |

ARGAZKIAK: JOSU SANTESTEBAN

Nola ikusten duzu Legebiltzarra 90eko hamarkadarekin alderatuta?

Aldatuta. Gure garaian, bakoitzaren lana eta Parlamentukoa bateratu behar genituen eta orain parlamentariak badute denbora gehiago euren lana egiteko. Lehengoak bazituen bere abantailak, baina oraingoa egokiagoa dela uste dut. Horrez gain, Parlamentua aktiboago ikusten dut, sozialki aktibatuago.

Eta parlamentarien arteko giroa?

Alde horretatik ez dut aldaketa handirik sumatu. Lehen parlamentarien arteko harremanak nahiko normalak ziren, orain agian zerbait normalago.

Bigarrenengo aldiak ez direla onak dio gaztelerazko esaera zaharrak. Bel-durrik?

Ez eta gainera niretzat ez da itzule-
ra bat, orain arte ere hor egon naiz
eta. Lehen makina gelan eta orain
leman, baina itsasontzi berean. EH
Bilduren proiektua dago hor eta
horrek animatu nau pauso hau
ematera.

Ikusten duzu zure burua Nafarroako Gobernuko lehendakari?

Bai, dudarik gabe. Horretarako
aukeratu naute eta nire burua ere
horretarako ari naiz prestatzen.

Araizen esanetan, Euskal Bideak ez du kontuan hartzen EAEk independentzia bakarrik aldarrikatzea.

Zu HBko historiko bat zara Nafarroan. Zer esango zenioke HBrekin eta ezker abertzalearekin mesfidati egon ohi den herritarri?

Abertzale izan, abertzaletasunaren ingurukoa edo ezkertiarrek diren herritar guztiei eskatuko diegu botoa. Esango diegu aukera historikoa dugula eta erregimena erori eta egiazko aldaketa politiko eta soziala emateko bermerik egokiena gu garelara. Gu fidatzeko pertsonak gara, esaten duguna egiten dugu. Fidelak izango gatazka botoa ematen digun horri.

Podemos zer da, EH Bilduri botoak den diezazkiokoen alderdia edo balizko gobernu baterako aliatu politikoa?

Aliatutzat jotzen dut. Orain arte Nafarroan esaten dituztenekin bat egiten dugu oro har eta horiek guk aspalditik esaten ditugu hemen: prozesu konstituziogilea irekitzea, trantsizio berria, eliteen aurka egitea, justizia soziala, udaletarako aipatzen duten herritarren batasuna... Aliatu dira, Nafarroan aldaketa emango bada, aldaketa hori anitz izango delako.

Herritarren batasuna aipatu duzu. Posible ikusten duzu Nafarroako hegoaldean eratuko diren hautagaitza horietan elkarrekin aritzea Podemosekin?

Toki askotan egingo dugu bat, baina ez Podemos edo EH Bildu gisa, herritarrek bildu egiten direlako baizik. Fiteron, Cintruénigon, Herriberrin... eman ohi diren herritarren hautagaitza horietan gu izan gara eta orain ere izango gara, eta Podemosen inguruan ari den jendea ere hor izango dela uste dut.

Beste hauteskunde batzuetan baino gehiago areagotuko ote dira hautagaitza hauek?

Baietz uste dut, orain arte hainbat jende ez du halakoetan parte hartu eta oraingoan animatuko da.

Zuk aipatu duzu, ideiei begira gauza askotan egiten duzuela bat. Ez diozue beldurrik Podemosen eraginari?

Ez, gure proiektu politikoa Nafarroako gizarteari zuzendua dago, baina gure izanak dioen bezala gu Euskal Herri osoaz ari gara. Gure

Euskararen legea: “Badugu autokritika egin beharra 1995ean izandako jokaeraz, orduan orain egin den aldaketa proposamen berdintsuari ezetza eman genion eta”

prozesu konstituziogilearen subjektua Euskal Herria da eta Podemose-na Espainia.

Esaten da Laura Perezi ezker abertzaleko jende askok eman diola botoa internetez. Egia ote da?

Ez dakit, baina ez dut uste. Guk behintzat ez dugu inongo mugimendurik egin horretarako; esan da hori, baina goitik behera ukatzen dugu. Estatuko zuzendaritza onartzeko primarioetan ere orain beste jende parte hartu zuen.

Inkestak sukaldatzerakoan eskuinaren botoa ezkututzen ari dira?

Herritarrek esan beharko dute, baina maila sozialean bada aldaketa-rako grina eta alderdiei dagokigu hori aldaketa politiko bihurtzea. Aldaketa emateko aukera asko dago. Inkestek hainbat argazki jarri dute mahai gainean eta uste dut Navarrometroarena izan dela desenfokatuena.

Balizko gobernu berriak oposizioko hainbat alderdiz osatua beharko luke. Bi hipotesiz hitz egiten da: bat, EH Bildu barruan da; bi, EH Bilduk Legebiltzarretik sostengatzen du Gobernua. Eraitzen zain, posible ikusten duzu bigarren hori?

Une honetan ez dugu kontuan har-

“Euskal Bidean lehenik Hegoaldeko bi errealtateen bat egitea proposatzen da, eta orduan bai, Estatu Espainiarrari ariketa demokratikoa planteatzea”

tzen bigarren hipotesi hori. Aldaketa emateko UPN, PSN eta PPNk ez dute 26 eserleku lortu behar. Hori ematen bada, aldaketak anitza izan behar du eta bazterketarik gabekoa. Gobernua osatzekotan gu ez gara hasiko lehendakariak hitz egiten, lehenik programa adostu beharko da eta ondoren, emaitzen arabera, bakoitzaren ordezkariak hitz egin. Herritarrek ematen badigute, gu prest gaude lidergoa hartzeko.

Alderdi politikoen artean hitz egiten ari zarete alde aurretik aukera horri buruz?

Duela urte eta erdi eskaintza bat egin genien Geroa Bai eta Ezkerrari ezberdinen arteko akordio bat lortu ahal izateko. Uste dut eskema horrek balioko lukeela programa adosteari buruz hitz egin beharko bagenu. Harreman zuzenak ditugu haiekin eta ez gara gobernuaz hitz egiten ari, baina bai aldaketaz. Podemos orain finkatu du bere ordezkariak ofiziala eta izango dugu aukera haiekin ere hitz egiteko.

Jarrai dezagun irudimenarekin sultu. Gobernuan izanez gero, Foru Hobekuntzaren erreforma bultzatu beharko litzateke?

Gure lehentasuna emergentzia sozialari aurre egitea litzateke. Nafarroaren erabaki eskubidea mahai gainean jarriko dugu, eta epe bati begira herritarrei kontsulta egin beharko litzateke, baina hori ez da orain gure lehentasuna.

Egungo Foru Hobekuntza ez da inoiz bozkatu. Orain hori lortuko balitz, zer bozkatuko luke EH Bilduk?

Guk bere garaian ezetza eman genion Foru Hobekuntzari. Horri buruz hitz egin behar bada, Nafarroaren estatus politikoa aritu beharko dugu, eta sekula eman ez den eztabaida egin. Nafarroak inoiz ez dio eman zehazki baietza egungo Foru Hobekuntzari. Bitartean, Foru Hobekuntzaren eskumenak baliatu behar dira eremu sozial eta politikoan aurrera egiteko eta, funtsean, beste eszenatoki politiko bat lortzeko.

Balizko gobernu horretan nola uztartuko litzateke Euskal Bidea gobernuaren jardunarekin?

“Nafarroan aldaketa emango bada, aldaketa hori anitza izango da”.

Euskal Bidearen aurretik dago nafar bidea eta hor planteatzen da dauzkagun eskumenetatik abiatu behar dugula. Eskumen horietan badira orain arte erabili ez diren potentzialitateak eta horiek baliatuz Nafarroako estatus juridikoari buruzko oinarriko legea egin beharko litzateke, besteak beste gainerako euskal lurraldeekin izan nahi diren harreman politiko-instituzionalak finkatzeko, beti ere kontuan izanik Nafarroa subjektu politiko dela. Orduan hitz egingo litzateke EAEn egindako antzeko prozesuaz bat egin nahi den.

Orain indarrean dagoen Laugarren Xedapen Iragankor ospetsuak ematen du horretarako aukerarik.

Ez, hor hitz egiten da Nafarroa EAEn integratzeaz eta ez da hori

kontua. Guk fusioaren eredua nahi dugu, bi errealitate politiko eta instituzionalak dituzten erkidegoak bat egitea eta beste errealitate politiko eta instituzional berri bat sortzea.

Hau da, ezin da tresna hori erabili.

UPNk historikoki aldarrikatu du Nafarroa izango dela nafarrek nahi dutena, baina zirrikitu hori ere ezabatu nahi du, nafarrei horretan ere hitza kenduz. Une batean gure helburuetarako potentzialitatea balu pentsatu beharko genuke zer egin, baina hori ez da gure bidea.

Euskal Bidean esaten da EAEk, Nafarroak eta Ipar Euskal Herriak beren bidea egin behar dutela Euskal Herri batu eta independenterantz. EAEn une batean borondate nahiko balitz,

ondo legoke hark independentzia aldarrikatzea?

Hori ez da gure bidea. Euskal Bidean lehenik Hegoaldeko bi errealitateen bat egitea proposatzen da, eta orduan bai, Estatu espainiarri ariketa demokratikoa planteatzea. Bitartean halako ariketarik ez egitea aurreikusten da.

Jose Mari Esparzak idatzi duen artikuluko batean oso kritika gogorra egin berri dio abertzaletasunari –baita ezker abertzaleari ere–, Nafarroako hegoaldean izan duen eta duen jokatzeak.

Bai, bere molde zorrotzez hala egin du, eta badira bi errealitate desberdin Nafarroan, Lizarra-Tafalla-Zangoztza lerrotik beherakoa eta gorakoa. Egia da Tafalla eta Caparrosoko errealitateak oso desberdinak direla, hala ere, aldaketarik izatekotan, bertako herritarrek bultzatutakoa izan beharko da eta ez kanpotik. Ni ez nago batere ados paratxutisten politikarekin.

Errealitate desberdin horien aurrean ezker abertzaleak politika homogenizatzaileak erabili dituela dio Esparzak. Egia dela uste duzu?

Zentzu batean agian bai. EH Bildun gauden indarrak hausnarketa egiten ari gara horri buruz eta hainbat gauza planteatuko dira. Erregimenaren urte askotako eragina ere hor dago eta Nafarroan aldaketa emango balitz, euskal abertzaletasunaz eta euskarari buruz Nafarroako hegoaldean dagoen irudia dezente aldatuko litzatekeela uste dut.

28 urte behar izan dira Euskararen Legean orainsu egin diren aldaketak egiteko. Aldaketa txikia edo handia da?

Batzuentzat txikia eta besteentzat handia. Aurrerapauso oso garrantzitsua da, baina duela 28 urte bezala orain, guk uste dugu benetako aldaketa zonifikazioarekin amaitzea dela. Hala ere, uste dut badugula autokritika egin beharra 1995ean izandako jokaeraz, orduan orain egin den aldaketa proposamen berdintsuari ezetza eman genion eta.

Autokritika zein zentzutuan?

Orduan gaizki egin genuela onartzeko. ■